

Tisztelt Olvasó!

Tisztelt Olvasó!

Sok, kevés, elég - vagy kezelhetően elég?!

Az utóbbi időben gyakran halljuk, túl sok tejet termelünk. A tehénlétszám csökkenése ellenére a termelt tej mennyisége az elmúlt időszak adatai alapján egyelőre nem csökkent. Ez tenyésztői szemmel nézve azt is jelenti, hogy munkánk jó irányban halad, hiszen az egy tehénre vetített fajlagos termelési szint évek óta emelkedik. Sajnos szembesülnünk kell a képződő "tejfelesleggel", mely a feldolgozók oldaláról jelenik meg, ám tenyésztői szemmel nézve, ezzel olyan árualap képződik, melyet a feldolgozó és kereskedő cégeknek kell - megfelelő marketing- és promóciós támogatással - elhelyezni a piacon. A jelenlegi alacsony fogyasztás még jelentős tartalékokat hordoz, hiszen a nyugat-európai országok fogyasztása majdnem kétszerese a hazainak.

A megjelent 61/2003. FVM rendelet csak részben oldja meg a kérdést, a tenyésztői munkára viszont hátrányosan hat. Nem ösztönöz állomány- és technológiai fejlesztésre, sőt azok ellen dolgozik.

Az 1/2003. FVM-ESZCSM rendelet azonnali bevezetése elősegítené az ágazat szereplőinek tisztánlátását, de utat kell mutatni a versenyképtelen tejtermelő réteg számára is. Segíteni, hogy a tenyésztő - tejelő állománya hústípusúvá alakításával - a támogatások révén megtalálja számítását a piacon.

Füller Imre

MTE ügyvezető igazgató

TARTALOMJEGYZÉK

Küldöttközgyűlés	4
Fülöp Bálint - Mátészalka (Papos)	8
A Mezőhegyesi Állami Ménesbirtok Rt. magyarartarka tenyésztete	9
A "Magyarartarka fajtaért" emlékérem kitüntetettjei	10
Magyarartarka bikabemutató Szombathelyen	11
Több figyelem, eredményesebb termékenyítés	12
10. Alföldi Állattenyésztési Napok, Hódmezővásárhely	14
Szomszédolás	15
Főzőcske	16
Rövidhírek	17
Az OMT Rt. magyarartarka tenyész bikái	18

Készült a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium támogatásával

**A Magyarartarka Tenyésztők Egyesülete
információs lapja**

A szerkesztőbizottság tagjai:

Dr. Holló István
Húth Balázs
Ments András
Dr. Stefler József

Főszerkesztő: Füller Imre

Szerkesztőség:

Magyarartarka Tenyésztők Egyesülete
Egyesületi Iroda
7150 Bonyhád, Zrínyi út 3.
tel.: 74/451-022, fax: 74/450-022
e-mail: magyarartarka@axelero.hu
web: <http://www.magyarartarka.hu>

ISSN 1587-9305

Kiadó: Magyarartarka Tenyésztők Egyesülete
2755 Kocsér, Kossuth u. 3.
tel.: 53/558-531
e-mail: mtarka@matavnet.hu

Felelős kiadó: Tóth Róza
Lektor: Vadászné Varnyú Anikó
DTP: Szalai Norbert

Nyomda: Pethő & Társa Nyomda
Megjelenés: negyedévente 5.000 példányban

Füller Imre

KÜLDÖTTKÖZGYŰLÉS

A Magyarartarka Tenyésztők Egyesülete 2003. április 10-én 10 órai kezdettel tartotta első küldöttközgyűlését Bonyhádon, a Művelődési Központban. A küldöttközgyűlést hét régióban megtartott résztaggyűlések előzték meg. Ezek a gyűlések jól sikerültek, az összejöveteleken 265 fő jelent meg. Az FVM Agrárrendtartási Hivatal Állati Termék Osztály osztályvezetője és munkatársa minden régióban részletesen szolt az EU-s szabályozásról, a támogatási lehetőségekről, a 3/2003-as FVM rendeletről - természetesen a szarvasmarha-tenyésztést kiemelten kezelve. A tagság aktivitását számos kérdés és hozzászólás tükrözte. Különösen nagy öröm volt számunkra az újságunkról elhangzott sok-sok pozitív vélemény, biztatás. Igyekszünk megfelelni az elvárásoknak.

A regionális taggyűléseket, tehát a küldöttközgyűlés követte, melynek napirendi pontjai a következők voltak:

1. Megnyitó - Tóth Róza elnök
2. A mezőgazdaság jövője az EU csatlakozás után, különös tekintettel a szarvasmarha tenyésztésre - dr. Solymosi József miniszteri főtanácsadó, Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium
3. Munkabeszámoló az Egyesület 2002. évi tevékenységéről - Füller Imre ügyvezető igazgató
4. Ellenőrző bizottság jelentése - Hahner Ferenc ellenőrző bizottság elnök
5. Alapszabály módosítás - Dr. Nagy Tibor jogtanácsos
6. 2003. évi költségvetés - Füller Imre ügyvezető igazgató
7. A "Magyarartarka fajtaért emlékérem" átadása - Tóth Róza elnök
8. "Elit törzskönyvek" átadása - Tóth Róza elnök
9. Egyebek

A napirendi pontoknak megfelelően a levezető elnök - Tóth Róza, az Egyesület elnöke - köszöntötte a megjelent vendégeket, egyesületi tagokat, pártoló tagokat, majd felkérte dr. Solymosi József

FVM miniszteri főtanácsadót a napirendben meghirdetett előadásának megtartására.

A mindenki számára hasznos előadást a 2002. év értékelése követte. Egyesületünk jelenlegi taglétszáma az elmúlt évekhez képest jelentősen növekedett. 711 természetes és jogi személy tagunk van az előző évi 565-tel szemben. Az Egyesület tehen létszáma 677 tenyészetben 18672, melyből 545 tenyészetben 13531 fejt (kettőshasznosítású) tehen, 143 tenyészetben 5141 nem fejt (húshasznosítású) tehen. Egyesületünk taglétszáma és tehenlétszáma is növekedett az elmúlt évben. A tehenlétszám megoszlását vizsgálva megállapítható, hogy a 10 alatti tehenlétszámmal rendelkezik a tagok fele és 3-nál kevesebb tehene 88 tag-nak van, akik a 3/2003 (I. 24.) FVM rendelet támogatásaiból sajnos a kis tehenlétszám miatt kimaradnak.

Az ÁT Kft. által gyűjtött és a SZIR-ben feldolgozott adatok szerint 2002. évben laktációt zárt magyarartarka tehének átlagos termelése:

- 5136 kg tej, 205,6 kg tejszír, 4,00%, 177,3 kg tejfehérje 3,45%,
- a két ellés közötti napok száma 409 nap
- az első elléskori életkor 30,1 hónap

- a tejtermelést 292 nap alatt biztosították átlagosan a tehének
- a hasznos élettartam 2,9 laktáció

A genetikai előrehaladás érdekében az elmúlt évben is bikanevelő szemlékre került sor, ahol a 14 bika előállító gazdaságban 217 bikanevelő tehenet célpárosítottunk a legnagyobb genetikai értéket képviselő hazai és import apaállatokkal. A fejt állományokban 10 tenyészetből 158 bikanevelő tehen célpárosítását végezte el a bizottság. KTI átlaguk 127, ami több mint két szórásértékkel átlag feletti. A nem fejt állományokban 4 tenyészetből 59 tehen célpárosítása történt meg, a tehének átlagos minősítő indexe 106% volt. A bikanevelő tehének teljesítményszintjét a Szakbizottság határozza meg minden év első szakbizottsági ülésén. Az idei évben a bikanevelő tehen szint a tehen tenyészérték alapján a KTI átlag plusz 1 szórásérték, ami 110 KTI-nek felel meg. Az Egyesület 1994. óta spermadepót működött, amelyet 2002-ben 4150 adag import spermával töltöttünk fel: Bonsai, Rumba, Reef, Hippo, Romlet, 50-50 adaggal: Repuls, Radnab, Kamps. Az elmúlt év depóforgalma 2592 adag volt. Az importból származó bikákat főként bikanevelő tehének célpárosítására használjuk fel.

A célpárosításból származó bikaborjak származásellenőrzés és vérvizsgálat után az OMT Rt. szombathelyi állomására kerülnek KSTV-re. 2002-ben 26 db tenyészbika jelölt indult STV-on, amelyen 28 értékelődött. Az értékelt tenyészbika jelöltek közül 13 mesterséges termékenyítésre, 11 természetes fedeztetésre került. Az ÜSTV-ken 25 bika kapott természetes fedeztetésre alkalmas minősítést és központi lajstromszámot.

Itt szeretném megjegyezni, hogy ÜSTV csak tenyészbika előállító tenyészetben folyhat a tenyésztési program előírásainak megfelelően. Az elmúlt időszakban, néhány tenyészetben elég sok gond akadt a programban leírtak betartásával. A napokban a tenyésztésvezetőtől ismételtelen minden érdekelt tenyészet megkapja az ÜSTV-k leírását, kérem az érdekelteket ennek maradéktalan végrehajtására.

Ma két működő intervenciós telep tagja az Egyesületnek. Közülük a legnagyobb, a Hajdúnánás Béke Szövetkezet közel 2000 tenyészállattal rendelkezik, és a hat hónapnál idősebb vemhes állatuk is meghaladja a százat. A debreceni kiállításon történt bemutatkozásuk óta folyamatos az értékesítés.

A mesterséges termékenyítésre alkalmas tenyészbika jelölteket ITV-ben indítjuk évenként két alkalommal. A tavaszi indítást 41 tenyészetben összesen 3370 adaggal, az őszi 34 tenyészetben összesen 1945 adaggal tudtuk elindítani, az OMT Rt. segítségével kidolgozott ITV terv alapján. Az aktív populáció csökkenése miatt nagyon fontos számunkra, hogy a szarvasmarha teljesítményvizsgálati kódex tartalmazzon egy egyszerűsített teljesítményvizsgálati módszert, amelyet az ICAR és az OMMI is elfogad. A kódex módosítása elkészült, sajnos a bizottság a termelésellenőrzés egyszerűsített, mindenki számára elfogadható változatát nem fogadta el, de nem is utasította el, hanem a módszer tárgyalását az idei évre halasztotta. 2002-ben a nem fejt állományokban nem indítottunk ivadék teljesítmény-vizsgálatot.

A tenyésztési programnak megfelelően évente két alkalommal az Egyesület Szakbizottsága határozza meg a forgalmazható tenyészbikák körét a májusi és

novemberi tenyészértékbecslési futtatások után. A szaporítóanyag támogatást a 2003. évi FVM rendelet nem tartalmazza, így sajnos ez a támogatási forma nem vehető igénybe.

Ugyancsak évente két alkalommal jelentetjük meg a "Tenyészbika teljesítmény-összesítő" kiadványunkat.

A szomatikus sejtszám tenyészérték az elmúlt évi értékelések során mindkét alkalommal hivatalosan is megjelent tenyészbikáink mellett.

Az elmúlt évben 3 alkalommal jelentetjük meg Egyesületünk újságját "A magyartarka" címmel. Úgy gondolom, hogy a tagtoborzásban ez is igen nagy szerepet játszott. Színvonalas újság készült, amely az elmúlt egy év alatt is megőrizte rá jellemző arculatát. Nagyon sok pozitív véleményt kaptunk lapunkról, melyet 2003-ban negyedévente, tehát 4 alkalommal kívánunk megjelentetni.

2000. nyaratól az Egyesület megkezdte a fejhetőség vizsgálatokat, amely elindításában az ÁT Kft. a tejmérők megvásárlásával nagy segítséget nyújtott az Egyesületnek. 2002 évben 1101 első és többflaktációs magyartarka tehén vizsgálatára került sor. A vizsgálat eredménye 1,85 kg/perc ami 0,14 kg/perccel meghaladja az előző évit. A Kaposvári Egyetem és Hallei Luther Egyetemmel közösen egy ultrahangos tőgymorfológiai vizsgálatot is végeztünk, mely adatok feldolgozása megtörtént és egy TDK dolgozat formájában egy része olvasható is, illetve hamarosan egy doktori disszertáció is tartalmazni fogja. A közös "hármass pro-

jekt" keretében 6 darab Lacto Corder található ma Magyarországon (a Hallei Egyetem tulajdona), amellyel a magyartarka tenyészetekben a fejési sebesség vizsgálat mellett tőgyegészségügyi, fejéstechnológiai szaktanácsadást is folytatunk. Az FVM pályázatán Lacto Corder vásárlásra elnyert összegből még 8 darabot vásároltunk, így lehetővé vált, hogy 12-es fejőházban is tudjunk mérni.

A hús-tenyészérték számításához szükséges adatgyűjtés is megkezdődött. Az első és második hús-ITV indítás próbavágása befejeződött az adatok részben publikálásra kerültek a csontozás eredményét A magyartarka újság e havi számában olvashatják. A harmadik indítás vágása is folyik. Felvettük a kapcsolatot Ausztriával, akivel közösen végezzük majd a tenyészértékbecslést. Az adatok megérkezése során az OMMI munkatársaival kiértékeljük a kapott adatokat, reméljük az eredmény megfelelő lesz, és a hatóság hitelesíti majd. Így hivatalos tenyészértékké válhat.

Egyesületünk Elnöksége 2002 évre tagdíjmódosítást nem tervez. Javasoljuk, hogy 2003-ban is 1000.- Ft alaptagdíj + tehenenként 300.- Ft legyen a tagdíj mértéke.

A Magyartarka Tenyésztők Egyesülete tagja az Európai Hegyitarka Tenyésztők Szövetségnek és a Szimentáli Világszövetségnek. Részt vettünk a Világszövetség Pretóriában megrendezett kongresszusán, ahol fő téma a tenyészértékbecslés rendszere volt, valamint a tagállamok egy-egy reprezentatív tenyészállá-

tán keresztül mutatták be a tenyésztői munkát. Szó esett ismét a fajta kérdésről, szét kell e választani a szimentáli fajtát külön hús- és kettőshasznosítású fajtává, avagy maradjon továbbra is egy fajta két típussal. A kongresszus döntése értelmében tehát a szimentáli továbbra is egy fajta marad. A közgyűlés megválasztotta új tisztségviselőit is, elnöke Robert Haralsson (USA), alelnöke Georg Stucz (Németország) és Peter Speers (Ausztrália) kaptak két évre mandátumot.

2002. évben - az előző évekhez hasonlóan - az Európai Hegyitarka Tenyésztők Szövetsége megrendezte a tagországok küllemi bírálóinak találkozóját Szlovéniában. Itt minden részt vevő országok beszámoltak egy éves küllemi bírálói tevékenységéről és a populáció küllemi paramétereiről. Ezt követően minden alkalommal közös szemegyeztető bírálatra kerül sor.

Az elmúlt évben az Egyesület napi ügyeinek intézését az Egyesületi Iroda végezte. A könyvelés és pénzügyek, normatív támogatás igénylés összesítése, igazolások kiadása itt történt. Időben elkészült az év zárása, rendben folytak a normatív támogatási igénylések. Ezúton is szeretném ezt munkatársaimnak megköszönni.

Egyesületünk pénzügyi helyzete stabil. Rendelkezőnk tartalékokkal, az elődök takarékos gazdálkodásából származó pénzeszközöket nem éltük fel, hanem gyarapítottuk. Az elmúlt évet nyereséggel zártuk, de ennek egy része a még ki nem fizetett normatív támogatásokból adódik. Tartalékainknak egy részét az idei évben szeretnénk felhasználni, a későbbiekben kitérek rá, hogy mire?

A 2002. évi FVM rendeletek alapján tagjaink normatív támogatás igénylése az előző évekhez hasonlóan az Egyesületen keresztül történt. A múlt évi összeg 21.567.500.- Ft, amely az Egyesület számlájára érkezett és került utalásra az igénylők felé. Minden évben tájékoztatjuk tagjainkat a támogatások igénylésének rendjéről, a szükséges nyomtatványokat megküldjük részükre. Kérjük Önöket, hogy a kiküldött nyomtatványokat pontosan tanulmányozzák át, töltsék ki és küldjék a tájékoztató levélben leírtaknak megfelelő címre.

Az Egyesület 2002 -ben az alábbi pályázatokat nyújtotta be és nyerte el.

1. Csúcsgenetikát képviselő szaporítóanyag beszerzése. Összege: 7.500.000.-Ft
2. IV. Pannon Állattenyésztési Napok Kiállítás és Vásár Kaposvár, X. Farmer Expo Debrecen, VIII. Alföldi Állattenyésztési Napok Hódmezővásárhely kiállításokon való részvétel támogatása. Összeg: 3.299.000.-Ft.
3. Elismert tenyésztő szervezet tenyésztésvezetőjének díjazásához való hozzájárulás. Összeg: 1.310.400.-Ft.
4. Szoftverfejlesztés (származási igazolás kiadása) Összeg: 300.000.-Ft.
5. Nemzetközi állattenyésztési szervezetekben, valamint rendezvényeken a nemzeti képviselő költségeihez való hozzájárulás (Európai Tarkamarha Szövetség és Szimentáli Világszövetség 2002. évi tagdíja). Összeg: 85.000.-Ft.
6. Nemzetközi állattenyésztési szervezetekben, valamint rendezvényeken a nemzeti képviselő költségeihez való hozzájárulás (Világszövetség kongresszusán való részvétel a dél-afrikai Pretóriában, 2002.). Összeg: 1.638.614.-Ft.
7. Az Európai Tarkamarha Szövetség Küllem Munkacsoport szlovéniai ülése. Összeg: 105.020.-Ft.
8. Tarka fesztivál Bonyhád szakmai találkozóját (2002. augusztus 17.) Összeg: 150.000.-Ft
9. Tenyészbika összesítő évi két alkalommal, "Tenyésztési program", Alapszabály, Összeg: 850.000.-Ft
10. "A magyartarka" című információs lap kiadása. Összeg: 400.000.-Ft
11. A Magyar Szarvasmarhatenyésztők Szövetsége közös pályázat a tenyésztőszervezeti megújítás keretében végzett ellenőrzésekről. Összeg: 896.454.-Ft

Az FVM által meghirdetett pályázatok útján összesen 16.534.488.-Ft-ot nyert el az Egyesület.

A Magyar Országgyűlés Főtitkársága a "Bejegyzett társadalmi szervezetek" listájába felvette az Egyesületünket, így nem csak társadalmi, hanem érdekképviselői szervezet is lettünk.

2002. évben tenyésztőink révén képviseltük magunkat a regionális állattenyésztési kiállításokon: Pápa, Hódmezővásárhely, Szentlőrinc, Debrecen, Kaposvár. A kiállításokon a fajta tenyészcélját reprezentáló, gondosan előkészített állatok kerültek bemutatásra. A regionális kiállításokon (Hódmezővásárhely, Debrecen, Kaposvár) a show bírálatokat az Egyesület küllemi bírálója végezte. Ezen a kiállításokon nagy sikert arattak tenyészállataink és a minden délből asztalra került magyartarka húsból készült finomságok. Úgy gondoljuk, aki meglátogatta az Egyesület standját, jó tapasztalatokkal és teli gyomorral nézhette tovább a kiállítást. Köszönjük a kiállítók színvonalas bemutatkozását, felajánlásait (melyet elnökségi határozatban is megköszöntünk) és a szervezők munkáját.

Az elmúlt évek során jól működő kapcsolatot építettünk ki a MÁSZ-vel, MSZSZ-vel társ egyesületekkel. A Holstein-fríz Tenyésztők Egyesületével sok esetben közösen lépünk fel és tárgyalunk több kérdésben, amit az első néhány alkalommal kisebb megilletődés kísért, később viszont hozzászórtak a körülöttünk élők, hogy a két egyesület sok kérdésben a megbeszélések előtt egyeztet, és így tárgyal.

Továbbra is jó a kapcsolat az országos szervezetekkel: OMMI, ÁT KFT, OMT Rt.

Kapcsolatunk a gleisdorfi és wieselburgi mesterséges termékenyítő állomásokkal, a felső-ausztriai tenyésztőszövetséggel, valamint az Osztrák Hegyitarka Tenyésztők Szövetségével (AGÖF) szinte napi vonatkozású. A Tej Terméktanács-csal és a Vágóállat és Hús Terméktanács-csal küldötteinken keresztül tartjuk a kapcsolatot.

2003. évi feladataink:

A Kódex bizottság 2002 évben ígéretet tett arra, hogy 2003-ban a Szarvasmarha teljesítményvizsgálati kódexben kodifikálásra kerül egy egyszerűsített termelés-ellenőrzési módszer, melyet az ICAR is elfogad és az OMMI is hitelesít. A szelekciós bázis növelése érdekében fontos,

hogy ez kodifikálásra kerüljön.

Származási igazolás kiállítása továbbra is az egyesületnél folyik mindkét hasznosítási típusnál.

Embrió átültetések továbbfolytatása. Két magas genetikai értékű tehén, mindkettő 10.000 l feletti teljesítményű.

2003. évben a spermadepót német, osztrák és dán húshasznosítású import bikákkal szeretnénk feltölteni. A tárgyalások folyamatban vannak.

Az idei évben bővítjük a bika előállító tenyészetek körét, a genetikai változékonyság fenntartása érdekében, amit lehetővé tesz az a tény, hogy újabb tenyészetek tehenei kerültek fel a top 500-as listára, amely a legjobb 500 Kettős Termelési Indexel rendelkező tehén listája. Ebben az évben is folytatódik az ITV, a tavaszi ciklusban 5 fejt (kettőshasznosítású) és 4 nem fejt (húshasznosítású) tenyészbika-jelölt indult.

Folytatjuk a fejhetőség vizsgálatokat, a hús ITV-t. Ez év májusi értékelés során a vizsgálatban részt vett bikáknak reméljük meg lesz a hús-tenyészértéke. Pályázati kiírásokat figyeljük, határidőre a pályázatokat benyújtottuk.

Kiállításokon ebben az évben is szeretnénk megmutatni a magyartarka fajtát a hódmezővásárhelyi, debreceni, kaposvári kiállításokon.

A bonyhádi "Tarka fesztivál" rendezvényre várjuk tagjainkat. 2003. augusztus 15-16. A rendezvényre benyújtott AMC pályázatunk nyert.

Ebben az évben négy alkalommal kerül kiadásra a Magyartarka Tenyésztők Egyesületének lapja, amelyet tagjainknak eljuttatunk.

Elkészítjük az új termelésellenőrzéshez szükséges szoftvert, melyet minden gazdaságba letelepítünk az adatok pontos gyűjtése, tárolása érdekében.

Az OMT Rt-vel a kapcsolatunkat új alapokra kívánjuk helyezni. Az új szerződések előkészítése aláírásra most van folyamatban. Itt szeretnék visszatérni a pénzügyi résznél elmondottakhoz, hogy a tartalékaink egy részét fel kívánjuk használni. A tenyészbika jelölteket az Egyesület szeretné megvásárolni a taggazdaságoktól, majd az OMT Rt. KSTV állomásán kívánjuk őket az eddigiek szerint felnevelni, illetve ITV-ben elindítani. A CORA üzletlánccal is kialakult egyfajta kapcsolat. Magyartarka húst kínálnak

áruházakban, melyhez az Egyesület segítségét is kérték. A marketing tevékenységükben a reklámanyagokhoz az egyesület logóját is felhasználják a körbe írt szöveg nélkül.

Az Ellenőrző Bizottság beszámolóját Hahner Ferenc terjesztette a küldöttközgyűlés elé. A bizottság megállapította, hogy az Egyesület 2002. évben jól gazdálkodott. A kintlévőségei az előző évihez képest is jelentősen csökkentek, a saját tőke értéke kedvezően alakult, amely a több éves takarékos gazdálkodás eredménye. Ezek után a mérlegbeszámoló elfogadását javasolta a Küldöttközgyűlésnek.

Az Alapszabály módosítását dr. Nagy Tibor jogtanácsos terjesztette elő. A módosítás lényege, hogy a kiemelt pártoló tagdíjat és a pártoló tagdíjat az elnökség, a taggal való tárgyalás során határozhatja meg.

A Küldöttközgyűlés megtárgyalta és elfogadta a 2003. évi költségvetést, majd Tóth Róza elnök asszony kitüntetéseket adott át. Elsőként az Elnökség által alapított a "magyartarka fajtáért" emlékérem került átadásra, amelyet dr. Szmodits Tibor és Papp Imre kaptak meg. Ezt követte az "Elit törzskönyvek" átadása.

Elit törzskönyvet kaptak fejt állományban:

Berzsenyi kft. Egyházashetye egy tehené, Petőfi Szövetkezet Kocsér egy tehené, Mezőgazdasági Rt. Balatonmagyaród egy tehené, Ráczné Gyalog Stefánia Szombathely (Ják) egy tehené.

Nem fejt állományban:

Csörnőc-menti Szövetkezet Vasvár négy tehené, Petőfi MG. Kft. Derecske egy tehené, Húshasznú Bt. Nyőgér három tehené, Petőfi Szövetkezet Kocsér egy tehené.

A Küldöttközgyűlés az egyebek napirendi ponttal folytatta munkáját, ahol az ügyvezető igazgató felhívta a figyelmet két új rendeletre, a 27/2003. és a 35/2003-asra. E napirenden belül tárgyalunk a kizárásokat is. A tagjaink sorából kizárásra kerültek mindazok, akik írásbeli felszólítás ellenére sem tettek eleget legalapvetőbb tagsági kötelezettségüknek, vagyis nem fizették be az egyesületi tagdíjat.

A Küldöttközgyűlés befejezése után egy közös ebédet, kötetlen beszélgetést vettünk részt.

Vágó Barnabás

FÜLÖP BÁLINT - MÁTÉSZALKA (PAPOS)

A most bemutatásra kerülő tehenészet nem egyszerű állattartó telep. Az ország és egyben Szabolcs-Szatmár-Bereg megye északkeleti részén fekvő Mátészalka melletti kis falu, Papos adott otthont egy családi mintagazdaságnak. Már a kapuban szembeötlő az igényesen parkosított terület. Beljebb jutva ugyanez az igényesség tapasztalható az istállókban és a kiszolgáló létesítményekben is. Fülöp Bálint és családja farmjára értünk. Az elmúlt pár évben a család minden eszközzel azon volt, hogy elképzeléseiket megvalósítsák. Az eredmény: egy korszerű lovascentrum és egy 10 szobás, minden igényt kielégítő, légkondicionált lovaspanzió. Ők is a többlábbon állás hívei, ezért található a farmon 20 kisbéri félvér, amelyek a díjugratásban és a fogathajtásban is ismertek lovas berkekben.

A tehenértartásnak családi hagyományai vannak, és érzelmi kötődés is kialakult a család és a magyartarka fajta között. 7-8 évvel ezelőtt még borjúvásárlásból származó bikahizlalás adta a gazdálkodás bevételeit. Az eltelt évek során azonban a borjaknak termelő tehenekből kiválogatták a továbbtenyésztésre alkalmasakat, és az Erdőhátról, valamint a Tiszahátról származó egyedekből önálló populációt hoztak létre. Fokozatosan nőtt a megtermelt tej mennyisége, amely kapcsolatba hozta a gazdaságot a tejiparral. Fejőházat építettek és a mennyiség mellett egyre nagyobb figyelmet kívántak fordítani a minőségre is. Jelenleg nincs már bikahizlalás a helyszűke miatt. Minden férőhely a termelő tehenek számára van fenntartva. Minden üszőt beállítanak utánpótlásként.

Most 50 tehen található a telepen. Eből 34 magyartarka és 16 Holstein-fríz. Emellett még van 18 vemhes üsző és 30 szüzüsző. A született bikákat értékesítik. A magyartarka tehenek termékenyítését jelenleg Makád Univerzális spermával végzik. Vannak olyan tehenek is, amelyek alkalmatlanná válnak árutej előállítására, ezeket magyartarka hústípusú bikákkal vemhesítik. A jövőben egy húsos populá-

ció kialakítása is célként merült fel.

A takarmányozást tekintve saját termelésű szálas- és abraktakarmányt etetnek és ha szükséges, a hiányt vásárlásból pótolják. Kiegészítésként tejelő koncentrátumot is etetnek a tehenekkel. A takarmánykeveréket saját tulajdonú daráló-keverő üzemben állítják össze a megfelelő receptúra alapján. Ez tartalmaz 3 tejelő csoportot, egy szárazonállót és külön keveréket kapnak a borjak is.

Jelenleg, 120 ha földön gazdálkodnak, amiből 60 ha legelő és kaszáló, valamint 60 ha szántó. Silókukoricából 30 hektárnyi biztosítja a silózott takarmányt, 6 ha pedig a szálasat. Kísérleti jelleggel vetettek 3 ha csillagfürtöt. Ha beválik, növelni kívánják termőterületét. A mezőgazdasági munkák nagy részét saját erőből oldják meg, de bér munkát is kénytelenek igénybe venni. A takarmánykészítés alapszabálya, hogy ne csak a területen ügyeljünk a növényre, hanem vágott állapotban is óvjuk meg az időjárás szélsőségeitől. Ennek érdekében tárolószíneket építettek és minden takarmányukat fedett helyen tartják.

A fejő- és tejházat 2002 októberében adták át. A fejőház 2x3-as halszállkás elrendezésű STRANGKO típusú, elő- és utóvárazóval valamint fekete-fehér öltözővel ellátva. A tejtartály 2000 literes hűtve tároló. A napi tejtermelés 700 l, a tejsír 4,1 - 4,4%, a fehérje 3,8%. Rendelkeznek 380000 liter tejkvótával, ami némi fejlődési lehetőséget is rejt magában.

A tejminőség példaértékű: 100% extra. A termelésellenőrzés jelenleg BV módszerrel történik, de át akarnak térni

az "A" módszerre, amit az OMMI is hitelesít. A fejőházi fejéssel sokat javult a szomatikus sejtszám, ami a kiegyensúlyozott vákuumszinttel magyarázható.

Elhelyezés: kötetlen mélyalmos rendszerű, külső etetőutas etetőasztallal, ami természetesen fedett. Ezáltal az időjárás viszontagságaitól némileg óvni tudják a kiosztott keveréket is. Az istállókhoz homokos kifutó tartozik karámokkal. Szelepes, fagymentes önitatók biztosítják az ivóvízellátást. A borjak első naptól csoportos tartásban vannak. 21 napos korig tejet kapnak vödörből, majd fokozatosan tejporos keverékre térnek át. Az abrak 3 hetes kortól előttük van, így 3 hónapos választási korra átállnak a szilárd takarmány fogyasztására.

Tenyésztésbevétele: 16 hónapos kortól, amikor a 350 kg-ot elérik. A telep munkáját a család tagjain kívül 3 fő alkalmazott végzi.

Jövőbeni elképzeléseik között egy 70 tehenes fejős magyartarka állomány szerepel, fenntartva a 2/3 magyartarka és 1/3 holstein-fríz fajtaarányt. A termelés mellett cél, az egyre szigorodó tejminőségi követelményeknek való megfelelés, de szigorúan a gazdaságosság szem előtt tartásával. Húsmarhatartásban a legelőre alapozott állattartás a legköltségkímélőbb. Elképzelhetőnek tartják, hogy újrapróbálkoznak a marhahizlalással is. Persze csak akkor, ha a piacon erre igény mutatkozik.

Kitartást kívánok mind az Egyesület, mind a magam nevében a jövőbeni munkájukhoz és terveik, elképzeléseik mielőbbi megvalósulásához.

Kerekes György

A MEZŐHEGYESI ÁLLAMI MÉNESBIRTOK RT. MAGYARTARKA TENYÉSZETE

A ménesbirtokot 1785-ben II. József császár alapította. Jó természeti adottságai, talaj- és éghajlati viszonyai tették alkalmassá feladatai ellátására.

Mezőhegyesi alapítása a lótenyésztés érdekében történt. Kezdetben csak lótenyésztés és takarmánytermesztés folyt, és 1875-ig erős külterjesség jellemezte a tevékenységet. 1860-tól azonban a szarvasmarha-tenyésztés is elkezdődött. Először a szürke marha gulyát hozták létre, majd 1879-től az alkalmazottak tejlótenyésztésére fejték a tehenészetet alakították ki. Ekkor két szimmentáli bika behozatalára került sor. Ezután a kijelölt tehenekre folyamatosan szimmentáli bikákat használtak. Ezeket részben a bábolnai ménesbirtok telivér tenyészetéből, részben Svájcban szereztek be.

A tenyésztés létrehozásának alapvető célja a tejtermelés volt, de az állomány gyarapodásával a tenyészállat-előállítás is előtérbe került. A tejtermelés és az állomány növekedésével nemcsak Mezőhegyest látták el tejjel, hanem jelentős mennyiség jutott az aradi piacra is. Tenyészbikából évente 350-400 egyedet értékesítettek. A másfél - két éves korban értékesített bikákat főleg a községek keresték.

Mezőhegyesi hosszú időn keresztül tenyészállatainak keresztül volt hatással az ország mezőgazdaságára.

Az első világháború és a román megszállás a tenyésztést tönkretette; az állománynak csak 40 %-a maradt meg, de ezen belül a tenyészállatokat még nagyobb veszteség érte. Az 1135 szimmentáli tehénből 891-et vittek el.

1921-ben megkezdődött a tenyészanyag helyreállítása, átmenetileg természetesen szünetelt az értékesítés. A veszteségeket szakszerű tenyésztéssel és svájci importtal a 30-as évek elejére sikerült pótolni.

Az 1929/30-as évben Mezőhegyesi egyik tehenészet nyerte el "Magyarország legértékesebb tehenészetét" címet, 1931-ben 5789 kg-mal a második volt, és

1934-től az évi átlaghozam 6000 kg fölé emelkedett. Ez a tendencia folytatódott a második világháborúig.

A világháború után teljesen újra kellett kezdeni a tenyésztést. 1947-ben az ország különböző területeiről magyartarka és szimmentáli állományt vásároltak fel. Ugyanakkor nagy anyagi áldozatokkal szimmentáli importjára került sor a gazdaság részére. 1950-ben 1170 db magyartarka tehén volt Mezőhegyesen. Már ebben az időben megfogalmazódott a cél: nagy hozamú, homogén, szilárd szerkezetű állomány kialakítása. Ezen belül a koraérés és a jó gépi fejhetőség volt a fő cél.

E cél meghatározása után az eszközök meghatározása is fontos volt. Ezek voltak: az állategészségügyi helyzet megszilárdítása, a hivatalos törzskönyvi ellenőrzés mellett a házi törzskönyv bevezetése, a tenyész kiválasztás, elsősorban a bikáké, a mesterséges termékenyítés bevezetése, az egyedi párosítás bevezetése, az ivadékvizsgálat megszervezése.

Ezen feladatok megoldásában Mezőhegyesi úttörő munkát végzett. 1948-ban elkezdtek a mesterséges termékenyítést, és 1949-től a teljes nőivarú állományra alkalmazták. Ekkor alakult az országban az elsők között a Mezőhegyesi Mesterséges Termékenyítő Állomás. 1950-ben Dr. Csukás Zoltán irányításával megindult az utódellenőrzés. A Planet, Dollár és Alarm vonalból kerültek ki azok a bikák, amelyek vizsgálatra, majd a tenyésztésbe kerültek. Az MM 1491 Planet bikától 1953 - 1960 között 98 tenyészbikát állítottak tenyésztésbe, és a "Planet" vonalból összesen 368 bika szolgált a tenyésztést. Az 1960-as években az állomány átesett a TBC- és brucella-mentesítésen, ami ter-

mészetesen sok értékes egyed elvesztését is jelentette. A hatvanas évek végén nagyobb telepekre került az állomány, és áttértek a gépi fejésre is.

A fajta életében jelentős fordulatot a 25/1972. sz. kormányrendelet hozott. Mezőhegyesen ekkor előbb 400, majd 200 darabos magyartarka tehenészetet hoztak létre. Ma ezt a 200 tehenes populációt tenyészt Mezőhegyesi.

Az állomány a 39-es majorban, hagyományos istállóban van elhelyezve. Ez, a fajta igényeit jól kielégíti, bár sok kézi munkát jelent az állomány ellátása.

Ma a tenyésztés célja, hogy a fajta őrizze meg hagyományos értékeit, és versenyképes legyen a termelésben. Ennek érdekében a legjobb javító hatású magyar- és európai bikákat használjuk a fajtánál. Törekszünk a magas szintű tejtermelésre, a jó beltartalomra, megőrizve a jó húsformákat, a hústermelő képességet és a hagyományosan jó húsminőséget. Fontos szempont a hosszú hasznosélettartam, amely tulajdonság jó funkcionális küllemet feltételez, de a szaporasági mutatókat is jellemzi.

A termelés mellett ma is jelentős tenyésztési feladatokat lát el Mezőhegyesi. Az Egyesület szakemberei folyamatosan végzik a bikanevelő tehenek kijelölését. A bikanevelő tehenek száma folyamatosan nő, 2002-ben már 35 egyedről számolhattunk be.

Az Egyesület által újraindított "Elit törzskönyv"-be két tehenünk került be.

A fajtát - állományunk legszebb egyedeivel - bemutatókon és kiállításokon képviseljük. Az Egyesület tagjaként igyekszünk segíteni azt a törekvést, hogy a kor követelményeinek megfelelő, de az értékeit megőrző fajta maradjon a magyartarka.

Év	Tejelő nap	Tej kg	Tejzsír kg	Tejzsír %	Tejfehérje kg	Tejfehérje %
1998	287	5602	218,1	3,89	189,9	3,39
1999	291	5470	217,0	3,97	181,1	3,31
2000	292	5484	215,2	3,92	184,4	3,36
2001	288	6029	230,1	3,82	203,0	3,37
2002	292	6044	235,7	3,90	206,9	3,42

A laktációs termelés adatai (1998 - 2002)

A "MAGYARTARKA FAJTÁÉRT" EMLÉKÉREM KITÜNTETETTJEI

Papp Imre

Papp Imre 1935. szeptember 11-én született Bejcgvertányosban. Iskolai tanulmányait itt, szülőfalujában kezdte, majd Szombathelyen folytatta a Közgazdasági Technikum Mezőgazdasági tagozatán. 1954-1959 között a Gödöllői Agrártudományi Egyetem hallgatója, 1959-ben agrár-közgazdasági szakon Okleveles Mezőgazdasági Mérnöki diplomát kapott.

Az egyetemi évek üzemi gyakorlatait a mezőhelyesi, herceghalmi, gödöllői, pusztaszabolcsi és a sárvári állami-, illetve tangazdaságokban töltötte le.

Az egyetem befejezése után első munkahelye a káldi- és a büki gépállomás volt, ahol agronómusi beosztásban dolgozott 1961-ig. A gépállomásról a Bejcgvertányosi Termelőszövetkezetbe kerül, majd a szövetkezetek egyesülésével, 1967-től a Nyögéri Termelőszövetkezet főállattenyésztőjeként szervezi az állattenyésztést, amelynek fő gerince ekkor a kettőshasznosítású magyartarka tenyésztés volt. Az 1972-es kormányprogram során a szövetkezet is megkapta a kereszteszési engedélyt, de az 1973-ban született és felvásárolt üsző borjakat felnevelték, majd leellették. Ez az állomány, és a tejelő telepről előkerült, - a tejtermelés szempontjából mínusz variánst mutató egyedek - adták a mintegy 180 tehénből álló húshasznosítású magyartarka gulyát, melynek termelés-ellenőrzését nagy gondossággal szervezte meg.

Az állomány 1978 után húshasznosítású magyartarka törzstenyésztés-jelölt, majd 1984-től törzstenyésztés, ma pedig bika előállító tenyésztés.

Papp Imre 1984-től a szövetkezet elnökeként irányítja a rábízott szervezetet. A húshasznosítású magyartarka tenyésztés mindig szívügye volt. Soha nem engedett semmilyen divatnak, idegen fajtát csak cseppvír kereszteszésben engedett használni. 1978-tól csak az aktuálisan legjobb tenyésztéssel rendelkező tenyészbikák és ivadék-teljesítmény vizsgálatba szereplő tenyészbika-jelöltek szaporítóanyagával termékenyítettek. A bikan-evelő tehének utódai közül ma is sok tenyészbika található az OMT Rt. állományán.

A regionális és országos kiállításokon kapott díjak sokasága mutatja a tenyésztői munka eredményeit. Munkássága alatt, az Egyesület megalakulásakor a szövetkezet is alapító tagja lett a Magyar Tarka Tenyésztők Egyesületének.

Nyugdíjba vonulása óta is rendszeresen figyelemmel kíséri a fajta sorsát.

Dr. Szmodits Tibor

Dr. Szmodits Tibor agrármérnök, nyugalmazott tanácsos 1920. november 8-án született a somogy megyei Kisgyálánban. Iskolai tanulmányait szülőfalujában kezdte, majd a Sommsich reál-gimnáziumi érettségi után, - a budapesti Magyar Királyi József Nádor Műszaki- és Gazdaságtudományi Egyetemen - 1942-ben okleveles mezőgazda (agrármérnök) képesítést szerzett. 1944-ben a "Toponári telivér szimentáli tenyésztés"-ről készült értekezésével doktori fokozatot nyert.

Herceg Esterházy Pál uradalmában 1942-től az 1945-ös földreformig hercegi gazdaségédítiszként dolgozott. Ezt követően gazdasági tanári pályára lépett, 1945-1960-ig. A tanári pálya állomásai:

1945-1949, Kaposvár, Téli Gazda Iskola, tanár

1945-1950, Pápa, Mezőgazdasági Szakközépiskola, igazgató helyettes

1950-1955, Budapest, Állattenyésztési és Állategészségügyi Technikum, igazgató

1955-1959, Gödöllő, Agrártudományi Egyetem, tanár

Oktatói pályája, dr. Horn Artúr tanszékvezető egyetemi tanárnak, koholt politikai vádak miatti fegyelmi eltávolítását követően, - mivel szoros szakmai és baráti kapcsolat volt közöttük - megszakadt.

Rövid ideig kutatóként tevékenykedett. 1961-től a Földművelésügyi, majd a jogutód minisztérium szarvasmarha-tenyésztési ágazat felelőseként dolgozott egészen 1976. december 15-ig, nyugdíjazásáig. Aktív pályafutása idején elsősorban a szarvasmarha-tenyésztés fejlesztésén fáradozott. Ezen belül a magyartarka tenyésztés volt a szívügye: részt vállalt az ivadékvizsgálat országos megszervezésében, a törzstenyésztések kialakításában, a fajtanemesítésre irányuló tevékenységében. Szorgalmazta az 1961-ben megalakult Európai Tarkamarha Tenyésztő Szövetséghez csatlakozásunkat, melynek eredményeként 1964 óta Magyarország is a szervezet tagja. A következő évben, 1965. április 26-án Magyarország volt az Európai Szövetség kongresszusának házigazdája. A szövetség munkájában Magyarország részéről vezető szerepet játszottak dr. Németh Lajos alelnök és dr. Guba Sándor szakbizottsági elnök. A hazai titkári teendőket dr. Szmodits Tibor látta el nyugdíjazásáig. Zágrábban 1974. szept. 24-én megalakult a Tarkamarha Tenyésztők Világszervezete, amelynek vezetőségi tagjává választották. - Ezen kívül tevékeny részt vállalt a KGST szarvasmarha-tenyésztési szakbizottságában, valamint a FAO szakmai szervezetében is.

Nyugdíjba vonulását követően előbb az Állami Gazdaságok Országos Központjában, majd dr. Guba Sándor meghívására a kaposvári Pannon Egyetemen volt szaktanácsadó, mindkét helyen több szakkönyv szerzője, szerkesztője ill. lektora. Dr. Dohy János megtisztelő felkérésének eleget téve 1986-96 között a gödöllői Agrártudományi Egyetem Állattenyésztési Intézetében tudományos főmunkatársként dolgozott. Több tudományos könyv, tankönyv szerzője és társszerzője. Dr. Czákó József egyetemi tanár felkérésére 1985-től, azaz megalakulásától kezdve, három cikluson át a MAE keretében működő "Állattenyésztő Professzorok Klub"-jának titkári teendőit ellátta. Számos állami, minisztériumi, társadalmi kitüntetés közül a legbecsesebbnek a Kocséri Petőfi Termelőszövetkezettől kapott "kiváló dolgozó" kitüntetését tarja, amit már nyugdíjasként kapott. A legértékesebb viszont az az okmány, amit a Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományok Osztályától 2000. november 29-én hazánk vezető állattenyésztőinek aláírásával - munkájának elismeréseként - átvehetett.

Rácz Károly

MAGYARTARKA BIKABEMUTATÓ SZOMBATHELYEN

Ebben az évben is megrendezte az OMT Rt. és a Magyarartarka Tenyésztők Egyesülete a már hagyományos májusi szombathelyi bikabemutatót és szakmai napot. Az egyesület minden tagja kapott meghívót. A 700 körüli meghívottból sajnos csak kevesen jöttek el, mintegy 30-40 tag volt kíváncsi a bemutatott bikákra és a színvonalas előadásokra. Ilyenkor felmerül a kérdés, hogy mi az érdektelenség oka? Egyszerűen csak a távolság, vagy ennyire nincsen tenyésztői kultúránk, esetleg a tenyésztők nem bíznak a jövőben? Arra is gondolhatunk, hogy a kisebb tenyésztőknek, - akik a taglétszám jelentős részét teszik ki - nincs lehetőségük választani, azzal a bikával termékenyítik az inszeminátorok a teheneket, amelyik éppen rendelkezésükre áll, vagy a legolcsóbb.

Ezekre a kérdésekre jó lenne válaszot kapnunk, hiszen aki szarvasmarhát tenyészt, annak nem egy-két évre kell gondolnia. A csökkenő spermaeladás is azt mutatja, hogy probléma van az egész szarvasmarha-ágazatban, aminek természetesen több oka is van.

A Magyarartarka Tenyésztők Egyesülete mindent megtesz azért, hogy ezek a problémák a lehető legkisebb mértékben érintsék tagjait, de sajnos kevés eszköz és lehetőség van a kezünkben. Aki azonban eljött a rendezvényre, az hallhatott a magas szintű termelést biztosító premixekről, takarmány kiegészítőkről és Dr. Perjés István érdekes előadása után azt is jobban tudja, mit kell tennie a magyarartarka tehénnek, hogy jól szaporodjon. A nap leglátványosabb része a tenyészbikák felvezetése és bemutatása volt. Húsz darab szépen előkészített tenyészbikát csodálhatott meg az időközben egyetemi hallgatókkal megszáporodott közönség. Először öt darab, a májusi ivadékvizsgálati ciklusban elindult fiatal bika került bemutatásra. Fontosabb adataik:

17043 Kocséri Apafi Samurai

szül.idő: 2001.03.08. anyai nagyapa: Renner anyai termelés: 8320-3007-275,5-3,61-3,31

életnapi súlygyarapodás: 1616 gr
STV alatti súlygyarapodás: 1708 g
küllem: 8-7-8

17045 Teveli Arthur Samurai

szül.idő: 2000.12.13. anyai nagyapa: Malf anyai termelés: 6639-235-212-3,54-3,19
életnapi súlygyarapodás: 1348 g
STV alatti súlygyarapodás: 1583 g
küllem: 6,5-6,5-6,5

17337 Kocséri Aréna Lotarry

szül.idő: 2001.08.31. anyai nagyapa: Univari anyai termelés: 8961-324-328-3,62-3,66
életnapi súlygyarapodás: 1392 g
STV alatti súlygyarapodás: 1786 g
küllem: 8-7-7

17338 Vásárhelyi Ákos Spiró

szül.idő: 2001.07.04. anyai nagyapa: Lotus anyai termelés: 6670-259-232-3,88-3,48
életnapi súlygyarapodás: 1479 g
STV alatti súlygyarapodás: 1679 g
küllem: 8-8-9

17367 Ménesbirtoki Ajtony Rabatt

szül.idő: 2001.08.03. anyai nagyapa: Haller anyai termelés: 9095-312-297-3,43-3,27
életnapi súlygyarapodás: 1437 g
STV alatti súlygyarapodás: 1914 g
küllem: 8-7-9

Mindannyian jó megjelenésű, tekintélyes méretekkel rendelkező tenyészállatok. Származásuk és küllemük alapján bármely ország tenyésztői szívesen látnák őket tenyészbikáik között. A következő helyi bika a legutóbbi STV-zárások alkalmával került minősítésre. Ezek az állatok azt érzékeltették az érdeklődőkkel, hogy milyen korban és állapotban kell dönteni a tenyésztőknek arról, hogy melyik egyedben látják a jövő sikeres tenyészbikáját. A fiatalok után következtek a három és öt év közötti várományos bikák: S 16454 Kocséri Zefir Lenge, a 16244 Bonyhádi Veretes Horb, a 15672 Jáki Tekergő Husaldó és a 15511 Teveli Takaros Hexstern, mindannyian tetszetős küllemű, kiváló származású ígéretes tenyészbikák.

A következő hét tenyészállat már rendelkezett valamilyen tenyészértékkel:

15275 Bonyhádi Szerenád Malf

lányai még ugyan kevesen vannak, de jó tejelők, nagy és szép tőgyűek.

15510 Ménesbirtok Tarka Profil

húsos ivadékvizsgálatban is indult tenyészbika. Utódai magas választási súlyt produkáltak. A fejt állományokban született lányai pedig a tavalyi évben vemhesüszökként a debreceni és a kaposvári kiállításon is nyertek.

A Tarka, az egyik legszebb tenyészbikánk, ezt a szakértő közönség is díjazta, mivel a bemutató legszebb állatának választotta.

15278 Bonyhádi Színvonalas Husberg

újonnan értékelődött apaállat. Tejtenyészértéke alapján a jövő bikája, közepes tejmenyiség javítás mellett a tejzsírtartalmában rontó, de fehérjében javító tenyészállat. Lányainak külleme egészen kiváló. Mély, széles izmolt állatok, kiváló lábakkal, előrenyúló, tetszetős tőgygel. A küllem alapján színvonalas, ma már méltó vetélytársa Rexnek.

14503 Bonyhádi Rezső Horwein

már évek óta tartja magát az élmezőnyben. Jól termelő, szép, fedett vörös lánynak különösen a tőgyfüggesztése kiváló.

14427 Bonyhádi Rex Halling

szerényebb tejmenyiség mellett jó beltartalmat örökít. Lányainak legnagyobb erénye a kiváló küllem és a nagyon alacsony szomatikus sejtszám.

14894 Kocséri Sás Malf

az elmúlt értékelés óta jelentősen előretört tenyészállat. Lányai sok tejet adnak, nagyok és szép tőgyűek. A bika ígéretes kombináció /Malf x Renner/ eredménye.

14500 Mindszenti Refrén Zitat

Ő ma a legmagasabb tejtermelés örökítéssel rendelkező magyarartarka bika, sok tejjel, magas fehérje tartalommal. Emellett a kappa kazein genotípusa is a legkedvezőbb a sajtgyártás szempontjából. Lányainak küllemét a jó lábak és a terjedelmes, előrenyúló tőgy jellemzi.

A bemutató végén a Magyarartarka Tenyésztők Egyesülete díjakat adott át.

Díjazták a OMT Rt. tenyésztői munkáját, a hosszú, eredményes együttműködést, valamint a 14500 Mindszenti Refrén Zitat és a 15510 Mindszenti Tarka Profil tenyésztőjét.

Dr. Látits György

TÖBB FIGYELEM, EREDMÉNYESEBB TERMÉKENYÍTÉS

Állattenyésztői szakmai körökben vissza-visszatérő téma a tehenek jó eredményű termékenyítésének és vemhesítésének kérdése. A téma fontosságát nagyobb részt az húzza alá, hogy a szarvasmarha-tenyésztés gyakorlatában - elsősorban a kisebb tehénlétszámmal rendelkező gazdálkodóknál - egy-egy eredményes termékenyítés, ill. fogamzás eléréséhez sok esetben 4-5, vagy még ennél is több termékenyítésre van szükség.

Az eredménytelen termékenyítések is anyagi ráfordítással járnak (sperma ára + az inszeminálás költsége), arról nem is beszélve, hogy a két ellés közötti időszak meghosszabbodása miatt csökken a borjúszaporulat, csökken a megtermelt tej mennyisége, csökken az állat életteljesítménye.

A tehenet tartó gazda jogos és egyértelmű igénye és érdeke, hogy tehene optimális időben, egy-két inszeminálást követően vemhesüljön. Ezek a kívánalmak nem mindig egyeznek a spermát forgalmazó cégek, illetőleg a termékenyítést végző inszeminátorok érdekeivel.

Az eredményes termékenyítésnek alapvető feltételei vannak:

– Az ivarzási tünetek alapján időben fel kell ismerni a tehén ivarzását, időben meghatározni annak kezdetét azért, hogy ez alapján legyen eldönthető az inszem-

inálás elvégzésének optimális ideje. Ez az állattenyésztő feladata.

– A szabványnak megfelelő számú spermiumokat tartalmazó ondóval történő inszeminálás elvégzése. Ez az inszeminátor feladata és felelőssége.

– Az egészséges ivarzási tüneteket jelző tehén termékenyítésének optimális időben, és az előírt szabályok betartásával történő elvégzése (a sperma felolvasztás módjának szigorú betartása, a felolvasztást követő 15 percen belüli felhasználás betartása). Ez az inszeminátor feladata és felelőssége, az állattartónak pedig alapvető érdeke.

A tehén ivarzásának észrevétele és felismerése az állattenyésztő feladata. Az állat az ivarzását az ivarzási tünetekkel jelzi mind a hím állat, mind az ember számára. Mindez nem jelentett gondot akkor, amikor a gulyában tartott tehenek között a szintén ott lévő bika az ivarzó teheneket felismerte és be is fedezte.

A tehén ivarzására vonatkozó ismeretek elsajátítása hangsúlyozottan fontos a mai állattenyésztő szakember számára, mert a jelenlegi állattenyésztés gyakorlatában, - a húsmarhatenyésztés kivételével - a kötelezővé tett mesterséges termékenyítés alkalmazása során az állattenyésztő feladatává vált saját anyagi érdekeltsége miatt is a termékenyítés optimális ide-

jének meghatározása, ill. az inszeminálás elvégztetése.

Jelen írásomban azokat az ivarzásra vonatkozó ismereteket kívánom összefoglalni, amelyek segítséget nyújthatnak a gyakorló állattenyésztőknek.

Az ivarzásról sokszor és sokat beszélnek az iskolában és a gyakorlatban egyaránt, annak lényegéről és mibenlétéről azonban gyakran hiányosak az ismeretek.

Az ivarzás, a tehén 21 napos ivari ciklusának az a szakasza, amikor hajlandóságot mutat a párosodásra. Ez az állapot - egyben az ivari ciklus is - idegi és hormonális hatások eredménye, szoros összefüggésben a petefészkeken zajló folyamatokkal. A párosodásra való hajlandóságot szokták a receptivitás (fogadókészség) állapotának is nevezni. Ez az időszak tehénnél: 12 - 24, üszőnél: 12 - 20 órára tehető.

A tehén az ivarzását az ivarzás tüneteivel jelzi egyrészt a bika, másrészt az ember számára. Az ivarzási tünetek esetleges fel nem ismerése, helytelen értelmezése miatti rossz időben végzett termékenyítés gyenge fogamzást eredményez, ismételt inszeminálást, több adag spermát kíván, és ezzel súlyos anyagi kárt okozhat az állattenyésztőnek.

A tehén ivarzásának tünetei három csoportba sorolhatók:

1. Az ivarszervi elváltozások külső, látható jelei:

A péraajkak megduzzadnak, bővérűvé válnak, kipirulnak. A csikló megduzzad, kipirul, gyakran pontszerű bevézések láthatók rajta. A hüvely szintén megduzzad, a hüvelynyálkahártya bővérű és élénkpiros, a hüvelyfal bönedvű, csillogó fényű és sikamlós.

A hüvelyből jellegzetes, tiszta, üvegszerűen átlátszó, nyúlós és sikamlós ún. ivarzási nyálka ürül, amely gyakorta egészen a csánkig is lecsüng. Néha csak nyomaik tűnnek fel az állat ülógumóin, szétkenve és odaszáradva.

2. Az ivarszervek belső elváltozásai ivarzáskor:

Ezek az elváltozások egyrészt rektális,

másrészt hüvelyvizsgálattal tűnnek elő, külső szemlélő számára nem láthatók. Ivarzáskor a külső méhszáj (portio) megnyílik, a nyakcsatorna és a méh kissé feljebb és hátrább kerül. A méh simaizomzatának összehúzódása és elernyedése szabályos, a méh motorika jól működik. A petefészkek egyikén érésben lévő tüsző tapintható. A hüvely feltárása után a durván ráncolt, élénk rózsaszínű vagy vörös, csillogó felületű kb. 1 cm-re nyílt méhszáj látható, amelyből ivarzási nyálka szivárog. Megváltozik a termelődött nyálka pH-ja, elektromos vezetőképessége, arborizációja (páfránylevél rajzolat próbája). Jellegzetesen megváltozik a szexuálhormonok szintje.

3. A tehén viselkedésének megváltozása ivarzáskor:

A tehén sok, néha figyelemre sem méltott viselkedési változásával jelzi ivarzási állapotát. Az istállózott tehén a fejét általában magasra emeli, ide-oda tekintget, szem- és füljátéka élénk. Gyakran apró neszekre is reagál, pl. a halk füttyörészést hosszasan figyeli. Az istállóban tartózkodó személyeket tekintetével követi, ide-oda topogva farkát magasra tartva csóválja. Kötőfékét rázva röviden vagy szünet nélkül bög. Szabadtartásban szomszédaihoz dörgölődik, nyalogatja azokat.

Gyakran társait ugrálja, rajtuk hágomozgást végez. Figyelem! - ha a másik tehén nem tér ki a felugrás elől, úgy az is ivarzik! Az ivarzó tehén általában ingerlékenyebb, az emberi beavatkozásokat (ápolás, rektális vizsgálat) viszont szívesebben tűri. A hát-, a gát- és a pératájék kézzel történő simítására a hátát homorítva, farkát felemelve hágomozgásokat végez. Étvágya csökken, a szálastakarmányát gyakran szétszórja. A tejelőtehén tejtermelése csökken, néha megváltozik a tej íze, és változik a színe is. Ivarzáskor az állat általános anyageseréje is megélénkül.

Az ivarzási tünetek kifejezettsége, jellege függhet:

- az állat korától
- az ellés óta eltelt időtől,
- az állat fajtájától, egyediségétől
- a tartástól és a takarmányozástól

Tavasszal és nyáron általában rövidebb ideig, ősszel és télen kissé hosszabb ideig tartanak az ivarzások. Az ivarzások intenzitása általában nincs összefüggésben

a fogamzási eredménnyel. Tehénben az ovuláció az esetek nagy többségében az ivarzási tünetek (elsősorban a türeési reflex) megszűnte után 8-10 órával történik.

Az ondósejtek a méhnyak csatorna redőiben, a méhben és főleg a petevezetőben 24 órán át is életben maradnak, nem veszítve el termékenyítőképességüket. A termékenyítőképesség viszont rendellenes nyálka vagy petefészkek-működés hatására esetenként órák alatt is megszűnhet, ezért a termékenyítésnek lehetőleg csak néhány órával célszerű megelőznie az ovulációt. Ajánlatos az ivarzás várható vége előtti 10 óra és az ivarzás utáni 10 óra közötti időszakban az inszeminálást elvégezni.

A tehén ivarzásának rendellenességei is előfordulhatnak, ezért célszerű ezek közül a fontosabbak megemlítése.

Az állivarzás: Ovuláció nélküli ivarzási tünetek jelentkezése az állaton. Tömegebb előfordulásával lehet számolni akkor, ha az állatok a takarmányba növényi ösztrogéneket fogyasztanak. Gyakran előfordulhat zöld takarmánytetetésre való átálláskor (lucernaetetés). Az ilyen tehenet termékenyíteni felesleges költség kiadás, mert ovuláció hiányában fogamzás nem történhet. Lelkiismeretes és jól vizsgáló inszeminátornak illik ezt közölni az állattartóval is, és feleslegesen nem termékenyíteni az állatot.

A csendesivarzás szabályos petesejt-éréssel és ovulációval járó ivarzás, de az ivarzásra jellemző ivarszervi elváltozások vagy viselkedési tünetek többé-kevésbé hiányoznak, vagy annyira elmosódva jelentkeznek, hogy a szokásos észlelési módokkal nem figyelhetők meg. Tartási üzemszervezési módszerekkel, pontos adatnyilvántartással, esetleges speciális szaporodásbiológiai kezeléssel a csendesivarzások előfordulása minimális szintre csökkenthető.

A véres ivarzás általánosan ismert jelenség, előfordulása az üszőkön gyakoribb (20-30 % is lehet). Valójában a kóroktana ma sem ismeretes teljesen. A jelenségnek elsősorban figyelemfelhívó beavatkozást sürgető jelentősége van. Háttérében legtöbbször ásványanyag-forgalmi zavarok-foszforhiány állnak.

Végezetül a nagy kérdés az, vajon mit tehet az állattenyésztő gazda annak érdekében, hogy tehene optimális időben és módon, jó eredménnyel vemhesüljön?

1. Az előbbieken részletesen felsorolt ivarzási tünetek alapján ismerje fel tehen ivarzását, időben határolja be annak kezdetét (egy-két órás eltérésnek nincs jelentősége).

2. A fent megjelölt időszakban (az ivarzás várható vége előtti 10 óra és az utáni 10 óra között) végeztesse el a termékenyítést.

3. Jegyezze fel az ivarzás kezdetét, az ivarzás lefolyását, jellegét, a termékenyítés idejét.

4. Figyelje meg az ivarzási nyálka mennyiségét, nyúlóságát, tisztaságát. Gennyet vagy vérfoszlányokat tartalmazó, híg konzisztenciájú, nem üvegszerűen tisztán átlátszó nyálka esetleges méh-hurutra utal, a tehén-termékenyítés helyett méhkezelésre szorul.

5. Célszerű feljegyezni a termékenyítő anyagra vonatkozó adatokat:

- a bika számát és nevét,
- a termékenyítő anyag előállításának helyét, idejét, termelési számát, a bika fajtáját.

6. Ellenőrizze a sperma felolvasztásának módját (37 °C vízfürdő hőmérvével mérve, 1 perc), a felolvasztás és az inszeminálás között eltelt idő hosszát (nem lehet több 15 percnél).

Abban a reményben ajánlom soraimat "A magyartarka" olvasóinak, hogy ezzel is elősegíthessem a magyartarka-fajta mind számbeli, mind minőségi fejlődését, tartásának jövőbeni gazdaságossá tételét.

Békési György

10. JUBILEUMI ALFÖLDI ÁLLATTENYÉSZTÉSI NAPOK HÓDMEZŐVÁSÁRHELYEN

Ez év április 25-27. között immár tizedik alkalommal rendezte meg a Hódmezőgazda Rt. az Alföldi Állattenyésztési Napokat. A hagyományoknak megfelelően magas színvonalon impozáns környezetben lebonyolított szakkiallítás és vásár méltán keltette fel mind a honi, mind a határainkon túli állattenyésztők és az állattenyésztéshez kapcsolódó szolgáltatók figyelmét. A jubileumi kiállítás programjában az aktualitás jegyében többek között Európai Unió szakmai fórumra is sor került. Megnyitójában Dr. Németh Imre földművelési és vidékfejlesztési miniszter is a felkészülés fontosságát emelte ki.

A 10. jubileumi kiállításon a Magyar-tarka fajtát három tenyészetből tizennégy kettős hasznosítású tenyészállat reprezentálta, hat szűzűsző, négy vemhes üsző és négy tehén került bemutatásra. Ezúton is köszönet illeti az Állami Ménesbirtok Rt.-t Mezőhegyesről, a Béke Agrárszövetkezetet Hajdúböszörményből és a Mezőgazdasági Szakiskolát Szabadkígyósról, amiért áldozatot hoztak a fajta népszerűsítése érdekében.

Szépen előkészített állatok Show-bírálatára került sor 25-én (péntek délután) Harmat Ákos tenyésztésvezető küllemi bíráló közreműködésével. A fajta történe-

téről tenyészcéljáról és lehetőségeiről Füller Imre ügyvezető igazgató tájékoztatta a közönséget.

DÍJAZOTTAK

Szűzűsző kategória

I. helyezett: 102 kat. számú 0160 számú egyed

Apja: 16069 Rabatt

Tenyésztő és tulajdonos: Állami Ménesbirtok Rt., Mezőhegyes

II. helyezett: 105 kat. számú 0637 számú egyed

Apja: 16113 Bonyhádi Vallomás Lehel
Tenyésztő és tulajdonos: Béke Agrárszövetkezet, Hajdúböszörmény

III. helyezett: 103 kat. számú 0664 számú egyed

Apja: 16243 Bonyhádi Vince Stramy
Tenyésztő és tulajdonos: Béke Agrárszövetkezet, Hajdúböszörmény

Vemhes üsző kategória

I. helyezett: 203 kat. számú 9733 számú egyed

Apja: 13399 Makád Univari
Tenyésztő és tulajdonos: Béke Agrárszövetkezet, Hajdúböszörmény

II. helyezett: 201 kat. számú 8875 számú egyed

Apja: 16069 Rabatt

Tenyésztő és tulajdonos: Állami Ménesbirtok Rt., Mezőhegyes

Tehén kategória

I. helyezett: 304 kat. számú 9890 számú egyed

Apja: 13174 Haller

Tenyésztő és tulajdonos: Állami Ménesbirtok Rt., Mezőhegyes

II. helyezett: 301 kat. számú 7503 számú egyed

Apja: 14593 Spiro

Tenyésztő és tulajdonos: Állami Ménesbirtok Rt., Mezőhegyes

KÜLÖNDÍJAK

1. A Magyar-tarka Tenyésztők Egyesületének különdíját a Mezőhegyesi Állami Ménesbirtok Rt. kapta a legszebb tögyű, 304 kat. számú magyar-tarka tehénéért. A díjat átadta: Tóth Róza, az egyesület elnöke.
2. A Magyar-tarka Tenyésztők Egyesületének másik különdíját a Szabadkígyósi Mezőgazdasági Szakiskola kapta a kiállításon bemutatott kettős-hasznú magyar-tarka szűz üszőéért. A díjat átadta: Tóth Róza, az egyesület elnöke.
3. Az OMT RT. különdíját a Béke Agrárszövetkezet Hajdúböszörmény kapta a legjobb magyar-tarka vemhes üszőéért. A díjat átadta: Dr. Szász Ferenc, vezérigazgató.

A kiállítás mindhárom napján Egyesületünk pavilonja a látogatók rendelkezésére állt, ahol lehetőség nyílt a piaci információk cseréjére illetve a tenyésztés, a tartás és a takarmányozás problémáinak megvitatására. A nehéz helyzetben lévő ágazat monoton hétköznapijaiban felüdülést hozott és kitartást ad a jövőre nézve egy ilyen reprezentatív kiállítás megtekintése. Nem utolsó sorban tanulunk egymástól és az élen állóktól, ami csak javára válhat az általunk tenyésztett fajtának.

SZOMSZÉDOLÁS

1991. december 9-12. között a Magyar Földművelésügyi Minisztérium küldöttsége a Román Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium meghívására munkalátogatást tett Romániában. Hangsúlyozták, hogy a két miniszter által 1991. szeptemberében aláírt egyezmény megteremtette Románia és Magyarország között az együttműködés kiszélesítésének keretét a mezőgazdaság és az élelmiszeripar területén.

A tárgyalások során számba vették a megvalósított és a folyamatban lévő együttműködési szerződéseket, és meg egyeztek abban, hogy mindkét minisztérium támogatja a megalakuló román-magyar közös vállalatokat. Az elkészült jegyzőkönyv hangsúlyozta az állattenyésztés terén való együttműködés fontosságát, és gyors konkrét feladatokra váltást.

Ilyen politikai környezetben alapították meg a HARBULL Kft.-t, amely nagyobb részben magyar, kisebb részben román tulajdonú mesterséges állomás. Lehetőségei nem csak a szaporítóanyag-forgalomra korlátozódnak, hanem egyéb, az állattenyésztéssel összefüggő kereskedelemre is (fejőgépek, tejhűtők, élő állat export stb.). A HARBULL Kft. tulajdonosi köre 1998-ban kibővült, amikor az OMT Rt. is csatlakozott a Kft.-hez.

2003. május 15-16-án, a Hargita me-

gyei Csíkszeredán a Magyartarka Tenyésztők Egyesülete, az ausztriai NÖG Wieselburg Mesterséges Rt.-vel közösen - Ments András alelnök, Füller Imre ügyvezető igazgató és dr. Fritz Führer igazgató részvételével - tárgyalásokat folytatott a társaságba kerülésről.

A tárgyalások során fogadott bennünket dr. Buse Emil úr, a Hargita Megyei Mezőgazdaság vezérigazgatója. A megbeszéléseken a vezérigazgató úr munkatársai is részt vettek: dr. Tiboldi István úr, a Hargita megyei Szaporodásbiológiai Hivatal igazgatója, valamint dr. Antal Attila a Hargita megyei Mezőgazdasági Vezérigazgatóság Állattenyésztési igazgatója. Tájékoztattuk romániai kollégáinkat jövetelünk céljáról, röviden vázoltuk elképzeléseinket. Dr. Buse úr elvi egyetértését fejezte ki a szándék megvalósításával kapcsolatosan. Ezek után dr. Bunta Levente úrnál, Hargita megye országgyűlési képviselőjénél tettünk látogatást, és tájékoztattuk szándékunkról. A megbeszélések során velünk tartott és a szervezésben is nagy segítségünkre volt Mátéffy Győző úr, a Hargita Turisztikai Egyesület ügyvezető igazgatója és dr. Molnár Csaba úr, a HARBULL Kft. ügyvezető igazgatója. Mindkét tárgyalás során szívélyes fogadtatásban volt részünk és nagy örömeinkre szolgált, hogy elképzeléseink biztatásra találtak.

A jogi procedúrák után, augusztus végére várhatóan teljes jogú tagjai leszünk a HARBULL Kft.-nek. Egyesületünk Alapszabálya értelmében 2003. május 27. elnökségi ülésen az elnökség jóváhagyta a társaságba való belépést. Felmerülhet a kérdés, miért van szüksége erre az Egyesületnek?

Több tényező is indokolja ezt, - csak néhányat kiemelve ezek közül: a 2003-as évtől a magyartarka tenyész bikák Egyesületi tulajdonba kerülnek. A HARBULL Kft. kitörési pontot jelent az Egyesületnek, piaci lehetőséget biztosít a tenyész bikák és szaporítóanyaguk értékesítésének, a tenyészbika előállításnak, az egyesületi munka kiszélesítésének, a tenyészállat kereskedelemnek. Hargita megye és környéke magyar lakta térség, így könnyű a kommunikáció. Lehetőségünk van különböző ismeretterjesztő előadások megtartására, az egyesületi munka szervezésének segítésére, a későbbiek során tenyészbika-jelöltek tesztelésére.

Látogatásunk során, látva a Csíksomlyói Búcsú mintegy hatszázezres magyarságát, érezve vendégszeretetüket, úgy gondoljuk, ezen a vidéken jó magyarnak lenni. Hargita-, Csík-, Gyimes hegyei között sok a magyartarka tehén, nagy az összefogás, és ez is fontos döntési szempont volt.

A MTE és az OMT Rt. a Szombathelyen közösen depót üzemeltet. Ezt minden évben kimagasló genetikai értéket képviselő európai tenyész bikák szaporítóanyagával töltjük fel, lehetőséget biztosítva a tenyésztőknek, hogy a hazai kiváló tenyészértékkel rendelkező tenyész bikák mellett hozzájussanak a felsorolt osztrák és német szaporítóanyaghoz is. Megrendelésüket az OMT Rt. forgalmazói és az Egyesület szakemberei is fogadják.

A tenyész bikák a következők:

Ausztria: 16601 Rumba, 16599 Bonsai, Németország: 17142 Hippo, 17143 Romlet, 17144, Reef, 17648 Brasil, 17649 Romel, 17650 Einser,

Az Egyesület pályázatot nyújtott be a szaporítóanyag 50%-os támogatására, amennyiben a pályázatunk eredményes úgy a fenti árak 50%-át visszatérítjük vásárló tagjainknak.

Bővebb információt Ráczy Károly OMT Rt. a 06 20 455 8694-es és Harmat Ákos MTE a 06 30 985 3335-ös telefonon ad.

Import tenyészbika termékenyítőanyag

Kplsz	MW	Tej tenyészérték			FW	Ráma	Izm.	Testa.	Tőgy	Fejh.	Ár+ÁFA
16601	131	923	0,00	-0,17	120	118	116	105	120	108	6.000 Ft
16599	118	835	-0,10	-0,08	108	113	118	110	106	91	4.500 Ft
17142	128	1333	-0,16	-0,12	109	103	103	115	120	97	5.500 Ft
17143	124	887	+0,14	-0,04	102	107	83	103	113	113	5.000 Ft
17144	123	1234	-0,20	-0,16	106	91	110	125	120	111	5.000 Ft
17648	120	789	-0,25	+0,03	118	109	122	107	101	109	5.000 Ft
17649	126	926	-0,04	+0,03	88	90	92	116	129	106	5.000 Ft
17650	120	630	-0,09	+0,03	121	108	101	109	105	125	5.000 Ft

MW.: a tej tenyészérték kifejezését jelenti 100 az átlag, felette javító, alatta rontó hatású;

Tej tenyészérték: 923 tej mennyiség, -0,00 zsír százalék, -0,17 fehérje százalék;

FW.: hús tenyészérték kifejezése, szintén 100 az átlag alatta rontó, felette javító hatás;

Küllem: RÁMA, IZMOLTSÁG, TESTALAKULÁS (összbenyomás), TŐGY, a bika lányainak bírálata alapján 100 az átlag felette javító, alatta rontó;

Fejh.: fejhetőség, tejleadás sebessége;

Varnyú Anikó

FŐZŐCSKE

Új rovattal, egy gasztronómiai oldallal bővül a MagyarTarka

Már a 2. szám jelenik meg ebben az évben, egyre népszerűbbé váló lapunkból, naprakész szakmai információkat, gyakorlati tanácsokat közvetítve a tisztelt Olvasónak, egyben írott fórumot biztosítva az egyesületi életnek, eseményeknek, bemutatónak. Így kerülhetnek "terítékre" ugyanabban a számban különféle mérési eredmények, hús-ITV, STV, tenyésztési kérdések, - a lapzáró írások között pedig remekhangulatú véleménybeszámolók, tudósítások aktuális rendezvényekről, ahol mindig eseménynek számít a közös étkezés, egy-egy főzőverseny, általában a fehér asztal örömei.

Valóban, a marhahús és az abból készíthető ételek a hazai és a nemzetközi gasztronómia kedvelt, - igen egyszerűen és rendkívül különlegesen is elkészíthető - ételei közé tartoznak. Ezért gondoltuk, hogy most induló, új rovatunkban megörökítjük a lap címszereplőjét más "szerepkörben". Változatos, "marhajó" recepteket, ételleírásokat közlünk, bízva abban, hogy Önöknek is, tisztelt Olvasóink, bőven akad a tarsolyában olyan, amelyet

szívesen közkinccsé tennének, hogy mások is élvezhessék a még ki nem próbált ízeket.

Első alkalommal, kedvcsinálóként, mondhatjuk úgy is, hogy "irodalmi előtelként" Krúdy Gyula, egyik remek leírásából közlünk részleteket, - melynek a marhahús dicsérete címet is adhatta volna - (Forrás: Krúdy Gyula: Az emlékek szakácskönyve (Ízes írások és régi receptek). 1983.

Álmából való álom, a "csonthús" jelent meg e szerdai napon az étlapon ... Kétfertály tizenkettőt mutattak az óramutatók a régi ingaórán a "Betyárban". - Némelyek már jóllaktak a sós kiflivel ... Mások zóna-pörkölteken, ... "kis gulyásokon" ... törték a fejüket, de Szent Mihály nyomban készen volt a maga tervével, amikor Gusztai délelőtti étlapján a "Csonthús savanyú tormával" megpillantotta. Gusztai általános figyelmet keltve jelent meg a Szent Mihály csonthúsával. - Ez a hús beszélni tud! - mondta Fried az asztalnál megállva.

Félkövér marhahús volt (egy csontdarabbal benne), valóban reszketni látszott a gyönyörűségtől, hogy megfelelő szak-

értelemmel elfogyasszák. Olyan ember, aki ért az ilyen dolgokhoz, nem pedig valami jöttment, aki közömbösen veszi szája a legragyogóbb csontmelléki falatotkat is és csupán az a célja, hogy azokat minél hamarább a gyomrába juttassa.

- A só és a paprika! - mondta ... a déli asztaltársaság elnöke, aki minden egyes ételneműt figyelembe vett, amely az asztalra került. Szent Mihály késsel és villával ült a hússal szemben.

- Előbb néhány korty levest - tanácsolta az elnök és Szent Mihály nem bánta meg a dolgot.

- Aztán egy kis zöldséget ... - intézkedett az elnök.

- Most egy villányi tormát a húsról, rendelkezett annak megszósása után.

- Kenyérneműnek azt a mákos, fonott kalácsot ajánlom - mondta végül, hogy Szent Mihály holta napjáig se feledhesse el a "csonthúst", melyet a "Betyárhoz" címzett vendéglőben egy szerdai napon evett."

(Az alábbi recepteket a Krúdy hagyatékából Krúdy Zsuzsa adta közre az idézett kötetben. *A Szerk.*)

Marhahús á la Krúdy

Marhahúst ... legjobban egyedül fogyasztani ... a marhahús természetes ízével hat, és porcikáival, amelyek kóstolgatva kezdődnek még az ecetes torma se a legfontosabb társaság, legfeljebb a só. Az első falatoknak kell megmutatni: vajon érdemes-e mind beljebb hatolni a bordák közé (sőt a bordák alá), ahol a színhús remegve, zaftosan és forrón várja megmártását a hideg, ecetes tormában vagy a forró paradicsommártásban.

Marhahúsleves á la Krúdy

"A legszigorúbb szertatási renddel készül minden valamirevaló háznál: spitzfartőből, szegyhúsból, marhacsonból, esetleg egy jókora velőscsontból ... A húsleves lassan forr, mert még messzire van dél, de már megérkeznek hozzá a petrezselymek, sárgarépa, karalábék, kelkáposzták, zellerek, gombák, borsók, veredhegymák, fokhagymák, paradicsomok, piros paprikák. És a só. És már gyúrják is a májgombócot vagy hasonlót, ami majd a levesbe kerül."

Marhapörkölt

Vöröshagymát, fokhagymát apróra vágunk, megszórjuk köménymaggal, piros paprikával és zsírban vagy olajban kissé megfőnyasztjuk. Feleresztjük vízzel s beletesszük a kis kockára vágott húst (ha lehet láb- és szárhúst), megsózzuk, és fedő alatt pároljuk. Többször kavargatjuk, és ha kell vizet teszünk hozzá. Ha puha, friss vagy konzervlecsót adunk hozzá. Tésztafélével vagy burgonyával tálaljuk.

Legközelebbi étvágygerjesztő oldalunkat a marhapörköltnek szánjuk.

Kérjük, hogy kipróbált receptjeiket, különös tekintettel az elkészítés módjára (ahány ház - annyi szokás! Ahány tányér marhapörkölt - annyi főzési trükk!) közvetlenül az alábbi e-mail címre küldjék: aniko@mail.atk.u-kaposvar.hu

levelezési cím: Varnyú Anikó Kaposvári Egyetem ÁTK Könyvtára 7400 Kaposvár, Guba Sándor u. 40.

MTE OMT Rt. együttműködési szerződés

2003. április 10-én került aláírásra, egy új alapokra helyezett együttműködés az OMT Rt. és a MTE között, melynek lényege többek között, hogy a célpárosításból született tenyészbika jelölteket a jövőben az Egyesület vásárolja meg, tehát a tenyészbikák - mint más EU-s országokban - Egyesületi tulajdonba, a tenyésztők tulajdonába kerülnek.

Agrár Európa Klub

2003. április 30-án dr. Pop József az AKII kutatási igazgatója volt az Agrár Európa Klub előadó vendége. Előadásában az állattenyésztési ágazatok csatlakozás utáni kilátásait és a jövő évi várható jövedelmezőségeket elemezte. Számításai szerint az állattenyésztésben csak a húsmarha tenyésztés számíthat a jelenleginél kedvezőbb jövedelemviszonyokra. A tej ágazatban megtorpanást majd jövedelmezőség csökkenést prognosztizált.

Ivadék-teljesítményvizsgálat indítás (2003. május 5.)

Az OMMI engedélye alapján **öt** tenyészbika jelölt indult el ÍTV-ben a **fejt állományokban**:

17043 Kocséri Apafi Samurai, 17337 Kocséri Aréna Lotarry, 17338 Vásárhelyi Ákos Spiro, 17367 Ménesbirtok Ajtony Apafi, 17045 Teveli Arthur Samurai,.

A **nem fejt állományokban** négy tenyészbika jelöltet indítottunk: 16528 Kocséri Zsenge Indiáner, 17076 Derecskei Astória Indiáner, 17077 Derecskei Alfa Passzív, 17369 Nyögéri Áfium Topogó.

MTE elnökségi ülés

Egyesületünk elnöksége **2003. május 27-én** rendkívüli elnökségi ülést tartott. Az ülésnek egy napirendi pontja volt: részvétel a Harbull Kft-ben. Az Alapszabály értelmében elnökségünk úgy döntött, hogy 29% részesedéssel részt kívánunk venni a romániai Csikszereda székhelyű mesterséges állomás tevékenységében a NÖG Wieselburg (osztrák mesterséges) Állomással együtt, aki ugyancsak 29%-al lesz a társaság tagja. Az OMT Rt is tagja a Kft-nek.

A Tej Világnapja

A Tej Terméktanács **2003. május 27-én** rendezte Budapesten a Gundel étteremben a Tej Világnapja ünnepséget.

MSZSZ küldöttgyűlés (2003. június 5.)

A MSZSZ Küldöttközgyűlésén nyolc napirendi pontban végezte munkáját.

1. Megnyitó (Szávay Gábor elnök)
2. A 2002. év szakmai munkájának összefoglalása (Mészáros Mihály ügyvezető igazgató)
3. A 2002. év gazdálkodása (Mészáros Mihály ügyvezető igazgató)
4. Az Ellenőrző és Számvizsgáló Bizottság jelentése (Füller Imre EB elnök)
5. A 2003. év munkaterve (Mészáros Mihály ügyvezető igazgató)
6. A 2003. év pénzügyi terve (Mészáros Mihály ügyvezető igazgató)
7. Alapszabály módosítás
8. Egyebek

A küldöttek a múlt évi pénzügyi és munkabeszámolót elfogadták. A likviditási gondok miatt, az ez évi pénzügyi terv véglegesítését a küldöttközgyűlés, az első félév pénzügyi lezárását követően, az elnökség hatáskörébe rendelte.

MÁSZ küldöttgyűlés (2003. június 19.)

A Magyar Állattenyésztők Szövetsége 2003. június 19-én tartotta tisztújító küldöttközgyűlését Gödöllőn. A küldöttközgyűlés nyolc napirendet tárgyal, melyet dr. Németh Imre miniszter is megtisztelte jelenlétével.

1. Tájékoztató az állattenyésztés uniós felkészüléséről, a tenyésztő szervezetek jövőbeni szerepéről. (dr. Németh Imre miniszter)
2. Az Elnökség négy éves tevékenységéről számadás (Szávay Gábor elnök)
3. A Számvizsgáló Bizottság jelentése (Kiss Ferenc SZB elnök)
4. Tájékoztató a 2002. évi gazdálkodásról és a 2003. évi tervről (dr. Demeter János ügyvezető igazgató)
5. Alapszabály módosítás (dr. Demeter János ügyvezető igazgató)
6. Tisztújítás
7. Javaslat tiszteletbeli tagokra
8. Egyebek (Alapítvány)

A MÁSZ elnöke Szávay Gábor úr, társelnöke dr. Horn Péter akadémikus úr lett. A szarvasmarha tenyésztőket az elnökségben delegált jogon Szávay Gábor a MSZSZ elnöke és Mészáros Mihály az MSZSZ ügyvezető igazgatója képviselik. A kilenc választott elnökségi tag közül hárman a szarvasmarha-tenyésztőket képviselik:

Dr. Bodó Imre a Magyar Szürke Szarvasmarhát Tenyésztők Egyesületének elnöke, Egyed Béla a Holstein-fríz Tenyésztők Egyesületének elnöke, és Füller Imre a Magyarartarka Tenyésztők Egyesületének ügyvezető igazgatója.

Címlapfotó: Legelő gulya a Hargitán, Füller Imre

FELHÍVÁS

**Magyartarka vemhesüsző árverés
a XII. Farmerexpo-n!**

**2003. augusztus 20-án, 16 órától
a kiállítás bemutatóterén**

FORGALMAZHATÓ KETTŐSHASZNOSÍTÁSÚ TENYÉSZBIKÁK

KLSZ	BIKA NEVE	APA x ANYAI NAGYAPA	% R	Lány	Tej kg	Zsír kg	Feh. kg	Zsír %	Feh. %	% R küll.	Ráma	Izm.	Test-alak.	Tögy	KTI	ÁR (+ÁFA)
12303	JOGOS	RADI x SALAMON	97	568	542	38	32	0.34	0.28	87	80	79	82	112	128	1600
12842	LENGE	RADI x HASSAN	92	133	281	32	23	0.47	0.30	83	89	70	107	120	117	1600
12985	LÖNCS	HODSCHA x ROMULUS	85	52	529	23	19	0.03	0.01	70	113	86	108	102	114	1600
13348	IBIS	BOIS LE VI x NAMUR	90	90	1220	44	39	-0.11	-0.07	65	91	48	83	82	142	2000
13349	ICEBERG	VERGLAS x RICARD	87	74	791	28	22	-0.09	-0.12	60	128	63	76	97	121	1600
13399	MAKÁD	UNIVARI x CSINOMPALKÓ	89	78	1051	31	31	-0.23	-0.11	73	117	84	73	110	131	2500
13478	NESZTOR	AUROCHET x JÓNÁS	85	60	791	22	19	-0.21	-0.18	59	130	72	105	96	117	1600
13763	NYÍRÓ	RADIK x TERMITE-RED	83	45	786	28	24	-0.08	-0.07	64	123	58	83	103	122	1600
14179	PÁLINKÁS	ZITAT x HORROR	86	64	906	29	23	-0.16	-0.17	71	112	90	104	117	123	3000
14379	PARITTYA	HALLING x SEMPER	83	49	705	21	15	-0.16	-0.20	67	105	101	100	95	113	2000
14380	PÁC	HUT x RUBEN-RED	83	47	808	19	23	-0.28	-0.11	68	86	86	100	108	119	1600
14428	RAJNA	APRIL x ROMULUS	78	38	503	20	21	-0.01	0.07	57	101	81	100	108	114	2500
14500	REFRÉN	ZITAT x HODSCHA	82	46	855	33	37	-0.04	0.14	62	110	94	114	104	133	4000
14503	REZSŐ	HORWEIN x HORROR	80	46	714	18	23	-0.23	-0.04	60	110	101	97	119	118	3000
14733	RETTEGETES	RENGER x HASZNOS	78	43	811	21	25	-0.25	-0.07	63	134	89	104	107	121	2500
14427	REX	HALLING x HÁRI	81	43	319	15	16	0.05	0.11	66	129	110	105	128	107	2500
14894	SÁS	MALF x RENNER	73	34	791	31	25	-0.03	-0.05	58	120	100	93	118	124	2500
14990	SÁMFA	GEBE x ZEUS	52	7	461	21	19	0.05	0.06	42	98	102	93	97	113	1600
15278	SZÍNVONALAS	HUSBERG x FUKAR	52	8	564	20	21	-0.06	0.03	45	121	113	117	114	115	2500

FORGALMAZHATÓ HÚSHASZNOSÍTÁSÚ TENYÉSZBIKÁK

KPLSZ	BIKA NEVE	APA X ANYAI NAGYAPA	FAJTA SZERINTI STV MINŐSÍTÉS	tömeg-gyarapodás		korrigált testtömeg kg	minősítéskori küllemi eredmények					ELLÉSI ADATOK INFÓK	ÁR Ft/adag (+ÁFA)
				STV g/nap	életr napi g/nap		használati érték pont	hosszúság pont	izmoltság pont	ráma	láb szerkezet		
			Index (%)			365 napos						K.E. %	
13832	Nyilas Ákos	ÁKOS x BERMUDA	102,0	1730	1650	634	67*	70*	77*			92.9	2000
13951	Német Hold <i>p</i>	HOLD x FARO	101,0	1653	1565	572	65*	63*	65*			98.2	1600
14283	Passzív Girgl <i>p</i>	GIRGL x POLLED SBL	101,0	1932	1742	636	78*	85*	82*				1600
14588	Rába Hillman <i>p</i>	HILLMANN x BRIKETT	102,0	1472	1550	563	73*	73*	75*			96.1	2000
14816	Sámán Hold <i>p</i>	HOLD x HADRIAN	102,0	1855	1403	536	78*	78*	77*			97.9	2000
15504	Tudós Husberg <i>p</i>	HUSBERG x CÍMERES	102,0	1649	1406	513			7**	7**	8**		1600
15505	Tajti O'clock <i>p</i>	O'CLOCK x HOLZER	101,0	1863	1528	558			7**	7**	8**		1600
15510	Tarka Profil	PROFIL x IZZÓ	105,0	1691	1517	553			8**	8**	4**		1600
15791	Tavas Hiller <i>p</i>	HILLER x GIRGL	102,0	1547	1456	530			6**	6**	6**		1800
15792	Totem Perc <i>p</i>	PEREC x HOLZER	111,0	1657	1657	560			8**	8**	7**		2000
16242	Vásott	LEJTŐS x AKARNOK	104,0	1720	1573	667			9**	8,5**	8**		1800
16114	Vágy Husaldo	HUSALDO x	101,0	1639	1367	596			8**	8,5**	9**		1600

Megjegyzés: *p* - szarvatlan

* - régi bírálat szerint

** - új bírálat szerint